

CENTRALE VIERPLAATS PGE

19-5-
2011

Programma van eisen en wensen

Dit document bevat de uitgangspunten voor één centrale vierplaats voor de Protestantse Gemeente Enschede. Aangewezen door de Algemene Kerkenraad is dit de Vredeskerk aan de Varviksingel in Enschede. Dit document is zodanig opgesteld door leden van alle wijkgemeenten dat bij ongeschiktheid van de Vredeskerk het werk niet opnieuw hoeft worden gedaan. Het rapport is aangeboden aan de Algemene Kerkenraad op 19 mei 2011.

Centrale vierplaats pge

PROGRAMMA VAN EISEN EN WENSEN

INHOUD

Inleiding (opdrachtomschrijving).....	2
Opdracht en werkwijze	3
Samenvatting	4
Heilige ruimte	5
Programma van eisen en wensen.....	8
Berekening gewenste vloeroppervlaktes.....	11
Conclusies en aanbevelingen.....	14
Bijlage 1: Inventarisatie activiteiten wijkgemeenten	15
Apostel Thomas Kerk	16
Detakerk	17
Kapel Lonneker	18
Opstandingskerk	19
Verrijzeniskerk	20
Vredeskerk	21
Bijlage 2: Mogelijke aanpak vervolgcommissieten	22

INLEIDING

Voor u ligt het eindrapport van de commissie verbouw centrale vierplek van de PGE Enschede. Het bestaat uit een plan van eisen, dat in woord en getal beschrijft waaraan die plek naar het oordeel van de commissie zal moeten voldoen.

Bij het maken van het plan heeft centraal gestaan de vraag “hoe het nieuwe huis van de gemeente er uit ziet”. Weliswaar heeft de commissie al haar vergaderingen gehouden in de Vredeskerk aan de Varviksingel. Maar dat betekent niet dat die kerk en dat gebouw in engere zin model hebben gestaan. Het betekent ook niet dat een plan van eisen is gemaakt dat in de bestaande kerk zou moeten passen.

Nee, het gaat ons om de optimale situatie. Hoe wil de gemeente wonen? Aan welke voorwaarden moet dat gebouw voldoen? Welke sfeer willen we dat het (uit)ademt? Welke centrale taken zullen daar onderdak moeten vinden? Wat betekent de missie van de PGE voor dat gebouw? Hoe vertaal je de wijze waarop je kerk wilt zijn in concrete plannen?

Daar heeft de commissie getracht antwoord op te geven. Ze heeft dat gedaan in het bewustzijn dat de bomen niet ten hemel groeien. We beseffen dat de middelen niet onbepert zijn. Het is dus geen plan met een gouden rand. Het is in alle nuchterheid tot stand gekomen uitgaande van huidige bestaande normeringen. Maar het is wel een plan geworden waar de commissie zich unaniem in kan vinden.

Vanzelfsprekend is daarmee niet het laatste woord gesproken. Het woord is nu aan de Algemene Kerkenraad. En natuurlijk aan de gemeente zelf. Is dit plan haalbaar? Kan het worden uitgevoerd? Kan dat op de plek van de huidige Vredeskerk? En is het financieel haalbaar? Het antwoord daarop geeft de commissie niet. Dat is aan anderen. Feit is wel dat we ons werk met het nodige plezier hebben gedaan. Werken aan een plan is inspirerend. Het geeft een gevoel van verbondenheid. En het geeft moed en hoop. Want het is gericht op de toekomst!

OPDRACHT EN WERKWIJZE

OPDRACHT

De commissie wordt in de zomer van 2010 samengesteld. De leden zijn afkomstig uit alle wijken. De opdracht die vanuit de AK wordt ontvangen luidt als volgt.

Van de commissie wordt verwacht dat zij de AK voorziet van een gedegen advies met betrekking tot de vraag hoe de vernieuwbouwde Vredeskerk er uit moet gaan zien. Aan welke eisen moet dit nieuwe huis voldoen? Hoe willen de nieuwe bewoners daar wonen? Wat is daarvoor nodig? Dit advies zal het startpunt, het programma van eisen en wensen zijn, waarmee een architect aan de slag kan gaan om onze plannen te realiseren. Zonder compleet te zijn, zullen punten aan de orde komen als: de inrichting van de kerkzaal, de uitstraling van de kerkzaal, het aantal activiteitenruimtes, de functie van deze ruimtes, de facilitaire mogelijkheden, de parkeerplaatsen, geluid, licht, mogelijkheden voor een beamer, ruimte voor de jeugd, etc, etc.

WERKWIJZE

De commissie heeft in totaal 9x vergaderd. Op 30 augustus 2010 voor het eerst en op 9 mei 2011 voor het laatst. De werkwijze bestond uit het uitwisselen van gedachten, beelden en ideeën, het bezoeken van pas verbouwde kerken en het inroepen van experts zoals de jonge architect Ruben ter Harmsel. Van alle bijeenkomsten zijn notulen gemaakt.

We inspireerden elkaar door overleg en bevraging. Maar we werden zeker ook geïnspireerd door informatie, voorstellen en plannen van de eigen kerkleden en andere kerken. We bestudeerden beschikbare literatuur. Ook hebben de leden van de commissie geprobeerd zoveel als mogelijk was contact te houden met de eigen wijk. Soms is teruggekoppeld onder het koffiedrinken na de dienst, soms door een stukje in de zondagsbrief, maar ook in gesprekken en andere contacten.

De vergaderingen verliepen in goede sfeer. Al snel bleek dat het onderwerp aanleiding gaf tot een hechte groepsvorming. Praten over een toekomstige kerk verbindt en maakt enthousiast. Tegelijkertijd ben je ook blij als het lukt en er een document tot stand komt waarmee naar onze mening de PGE verder kan. Uiteindelijk is dat een resultaat dat je van tevoren hoopt te bereiken.

Namen van de commissieleden:

J.G. (Gertjan) Bezemer
W. (Willem) Nieuwmeijer
J. (Johan) Bolt
G. (Gerrit) Hartgers
G.A. (Ton) Addink
W. (Wim) Veldman
R. (Ruud) Schimmel
F.J. (Fred) van Dijk
L.W. (Wijtze) Ekker
M.H. (Marleen) Jager
H. (Harm) Pinkster
G. (Dini) van Lijnschoten
J. (Jaco) Zuurmond
K. (Karst) Hendriks

SAMENVATTING

1. Het rapport gaat allereerst in op de relatie tussen liturgie en kerkgebouw. Hoe is de samenhang tussen visie en inrichting. Hoe kom je tot een vertaling van de missie van de PGE en hoe benoem je de kenmerken die je aldus denkend wilt toekennen aan het gebouw. Het rapport geeft drie hoofdlijnen aan die de mogelijkheden weergeven. De commissie zelf heeft als voorkeur het laatste model. Dat is het model van de "Open Heiligheid".
2. In het tweede deel van het rapport staan de eisen en wensen vermeld. Dat is allereerst gebeurd aan de hand van een beschrijving ervan. Daarna volgt ook een berekening van gewenste vloeroppervlaktes van de diverse beschreven ruimtes. Heel concreet leidt dat tot een totaal gewenst oppervlaktegetal. Nogmaals: de commissie heeft een optimaal plan willen maken en niet een plan dat tevoren al toegeschreven moet worden op een bestaande aangetroffen situatie.

In de getalsbeschrijving worden twee modellen genoemd. Het eerste gaat uit van één zondagse kerkdienst. Dan zouden 500 mensen een plaats moeten kunnen vinden. Het tweede gaat uit van 2 diensten per zondag. Dan kunnen 350 plaatsen voldoen. De commissie wil wel kwijt dat zij zelf een voorkeur heeft voor het eerste model. Dat zou het meest bijdragen aan de vorming van één gemeente. Maar ook hier geldt dat daarmee niet het laatste woord is gesproken. Andere afwegingen dan die de commissie volgde zijn mogelijk en zullen tot een andere uitkomst kunnen leiden. Het besluit daarover ligt niet bij deze commissie.

3. Een gevolg van de inventarisatie die is gedaan van alle activiteiten binnen de PGE is geweest dat we ons er over verwonderden wat er allemaal gebeurt in onze kerk. Geweldig is het om te zien hoe velen zich inzetten op tal van diverse terreinen. Dit nevenproduct van onze commissieactiviteit willen we de lezer niet onthouden. U vindt een weergave van dat alles in een toegevoegd schema.

HEILIGE RUIMTE

Een kerkzaal is méér dan alleen een verzameling van praktische criteria. Bij elke ruimte waar mensen elkaar ontmoeten zijn sfeer en uitstraling van belang. Bij de inrichting van een kerkzaal komt daar ook nog het liturgisch aspect bij.

In het nadenken over de samenhang tussen liturgie en inrichting van de ruimte zijn drie hoofdlijnen te onderscheiden:

Drie hoofdlijnen

- Multifunctioneel denken:** Bij de inrichting van een kerkzaal kan de multifunctionaliteit van de ruimte doorslaggevend zijn. Een multifunctionele inrichting van de kerkzaal heeft als groot voordeel dat de ruimte ook breed voor andere bijeenkomsten dan kerkdiensten kan worden gebruikt, denk aan conferenties, muziekkuitvoeringen, filmavonden, schoolexamens. Een multifunctionele ruimte zal uit zichzelf weinig 'heiligheid' uitstralen. Om echt multifunctioneel te kunnen zijn mág de zaal niet écht veel eigen karakter hebben. De liturgische elementen (doopvont, avondmaalstafel, preekstoel, kruis, gedachtenisplaats etc.) zullen in een multifunctionele ruimte doorgaans verplaatsbaar en/of demontabel zijn. Heiligheid in zo'n ruimte is vooral gelegen in de groep die samenkomt, en de activiteit die die groep daar uitvoert. De kerkdienst maakt de kerkzaal voor dát moment heilig. En na afloop is het weer gewoon bruikbare ruimte. Wie op maandagmorgen in deze ruimte binnenkomt vindt er niet veel dat aan de sfeer van zondag herinnert.
- Gesloten Heiligheid:** Heel anders wordt over heiligheid van de liturgische ruimte gedacht waar gekozen wordt voor de zng. 'communio indeling'. Deze wijze van kerkzaalinrichting is sterk in opkomst. Een drietal recent heringerichte kerkruimtes vlak bij ons in de buurt is volgens deze indeling ingericht, namelijk de protestantse kerken in Losser en in Haaksbergen, en de katholieke Sint Jan hier ter plaatse. In deze kerken staan de stoelen in een ellips opgesteld. Een ellips kent twee brandpunten. Vaak zijn dat de Lezenaar en de Avondmaalstafel, ofwel: Woord en Communie. De ruimte tussen de beide brandpunten, het midden, is veelzeggend leeg. De blik van alle bezoekers is op dit midden gericht. De kerkzaal is binnen dit model uitdrukkelijk 'heilige ruimte', waarbij de 'heiligheid' exclusief verbonden wordt met de christelijke liturgie, rondom schrift en avondmaal. De flexibiliteit voor gebruik buiten de eredienst wordt daardoor beperkt. Maar ook dat is symbolisch. In deze 'niet nuttige ruimte' telt de economische druk die zo bepalend is in onze moderne tijd nu juist even niet. Mensen zijn hier vrij. Voor zichzelf en voor God. Ook als je op maandagavond in deze zaal een film kijkt zullen Tafel en Lezenaar sterk sfeerbepalend zijn.
- Open Heiligheid:** Tenslotte kan over 'heiligheid' ruimer na worden gedacht, door deze niet exclusief te koppelen aan avondmaal en prediking. Naast de naar binnen gekeerde heiligheid van het hiervoor beschreven model wordt in dit derde model meer gezocht naar open heiligheid. De heilige ruimte is tegelijk uitdrukkelijk open en uitnodigend voor een 'veelheid van vormen'. Religieuze tradities als prediking, doop en avondmaal, zijn een deel van wat in dit model onder heiligheid wordt verstaan. Volgens deze derde denkwijze wil de heilige ruimte dienstbaar zijn aan een meer algemene behoefte aan heiligheid die meer en meer merkbaar wordt in onze hedendaagse samenleving. Denk aan de heiligheid van de Stille Mars of aan de heiligheid van

gedenkplekken die spontaan ontstaan na grote of kleine drama's. Denk aan de stilleruimte aan de buitenzijde van het Huis van Verhalen, waar een bonte mix uit de samenleving gebruik van maakt. De heilige ruimte wil binnen deze denkwijze niet alleen gebruikt worden door de vaste gemeente, ook door toevallig samengekomen groepen, die voor dát moment heilige ruimte zoeken die dienstbaar is aan hun eigen ritueel.

Een op deze wijze open heilige ruimte stimuleert ook de vaste bewoners om zelf open te gaan, en actief naar buiten te treden. En om omgekeerd om de klassieke rituelen die in deze heilige ruimte worden uitgevoerd zo toegankelijk mogelijk te maken voor degene die toevallig binnenkomt.

Openheid richting cultuur is tenslotte een belangrijke component van de zo verstane heiligheid. Denk daarbij niet alleen aan kunstexposities en uitvoeringen, maar ook aan het maatschappelijk debat. De kerkzaal is een podium voor het publiek debat "waar het visioen van naastenliefde en solidariteit wordt geconfronteerd met buurt- en wereldpolitiek" (Huub Oosterhuis).

Komen tot een keuze

In de bouwcommissie hebben we uitvoerig bij de drie verschillende modellen stilgestaan. Met het laatste model (open heiligheid) hadden we aanvankelijk de meeste moeite, omdat het moeilijk concreet te maken lijkt. Totdat we voorbeelden van gebruikers gingen bedenken.

1. Denk aan de naast de kerk gelegen uitvaartonderneming. Deze heeft zelf de beschikking over een niet al te grote aula. Hoe kan ons nieuwe kerkgebouw dienstbaar zijn voor iets grootschaliger uitvaarten, welke niet in de aula passen, zo vroegen we ons af. Een al te multifunctionele ruimte zal voor zo'n situatie niet aantrekkelijk zijn omdat deze te weinig sfeer biedt. Maar ook ruimte die dominant een 'christelijke uitstraling' heeft, doordat Prediking en Avondmaal normerend centraal staan, zal voor menig bezoeker eerder blokkerend dan uitnodigend werken. Ondertussen zal door alle aanwezigen de gedachtenis die plaatsvindt worden beleefd als een 'heilig' moment. Het zou mooi zijn als de kerkzaal juist gastvrij is voor de beleving van deze heiligheid. En dan hebben we het echt over 'open heiligheid'. (In de joods-christelijke traditie is 'gedenken' overigens een belangrijke waarde.)
2. In een tweede denk-experiment gingen we uit van een bezoeker die slechts af en toe een kerkdienst bezoekt. Binnen de communio indeling is er voor deze bezoeker maar één manier om deel te nemen aan de dienst: plaats nemen in die éne kring rondom Woord en Communie. Je bent in deze indeling lid van de gemeente, of je bent het niet. Je doet mee, of je doet niet mee. We kunnen ons goed voorstellen dat moderne bewoners van de kerk (zowel uit de rand als ook uit de kern) behoefte hebben aan meer variatie. Men zoekt vast en zeker een meditatieve ruimte, een ruimte die iets vertelt van heiligheid, een ruimte die voluit past bij de kerkdienst die plaatsvindt. Maar velen zullen het prettig vinden als deze 'heilige ruimte' het ook toelaat om de viering op wat meer afstand mee te maken. Of iets anoniemer, zonder dat gelijk iedereen je ziet. Of iets vrijer, zonder dat je direct wordt opgenomen in de club, en er tegelijk voor jou ruimte is om op jouw eigen wijze inspiratie te beleven. Kortom, de kerkzaal zou meer open moeten zijn naar deze variatie in betrokkenheid van de bezoekers. Ook dit wordt naar ons gevoel bedoeld met 'open heiligheid'.
3. In het derde denk-experiment trokken we lijnen naar buiten. In de communio-indeling zit je letterlijk met de rug naar buiten. Er lopen eigenlijk geen lijnen van binnen naar buiten en omgekeerd. Naar ons gevoel past dat niet bij de missie 'geloven in Enschede'.

‘Open heiligheid’ betekent wat ons betreft ook dat de kerkzaal principieel transparant is (op welke wijze ook). De kerkzaal laat zien dat wij ons niet afschermen voor de buitenwereld. Integendeel. Deel van de ‘heiligheid’ van deze ruimte is dat ze een zichtbare relatie kent met de wereld om de kerkzaal heen. Hier binnen beseffen we juist hoe kostbaar de wereld buiten is! Zo’n soort uitstraling wordt volgens ons ook bedoeld met ‘open heiligheid’.

Al met al adviseert de bouwcommissie de Algemene Kerkenraad om het gesprek over de inrichting van de kerkzaal zorgvuldig te voeren, zodat we als Protestantse Gemeente weloverwogen een keuze maken die past bij onze eigen identiteit. We hopen dat bovenstaande gedachtengang een impuls voor een dergelijke bezinning kan betekenen.

Als commissie spreken we daarbij graag onze voorkeur uit om te gaan werken aan een kerkzaal die op een open wijze van heiligheid vertelt.

Vooraf betekent dit dat de PGE op zoek moet gaan naar een architect die déze wijze van denken over de relatie tussen kerk, kerkgebouw en samenleving met ons wil gaan vertalen in concrete plannen.

PROGRAMMA VAN EISEN EN WENSEN

Programma van eisen en wensen voor de centrale vierplaats van de PGE

Kerkgebouw

Het Kerkgebouw bestaat uit de volgende elementen:

- Kerkzaal
- Diverse andere ruimtes
- Extern

Kerkzaal

1. De kerkzaal moet plaats bieden aan 350 mensen
 - 1.1. Er is een wens om dit eenvoudig uit te kunnen breiden tot 500 plaatsen
 - 1.2. Er is zelfs een wens om te uit te kunnen breiden tot 700 plaatsen
1. De kerkzaal is flexibel in te richten en is voorzien van stoelen
 - 1.1. De zaal kan van meerdere kanten worden betreden
 - 1.2. Zitplaatsen zijn stoelen, goed stapelbaar
 - 1.3. Wellicht mogelijkheden tot banken aan de zijkant, zoals dit ook in de grote kerk op de markt is gedaan.
 - 1.4. De stoelen kunnen ook op een eenvoudige manier worden verwijderd en hebben bij voorkeur een eigen opbergruimte.
2. De kerkzaal heeft een podium voor een tafel en preekstoel
 - 2.1. Dit podium kan op verschillende wijzen worden gebruikt
 - 2.1.1. Klassieke zondagsviering
 - 2.1.2. Uitvoering met een koor
 - 2.1.3. Uitvoeringen met grotere groepen mensen
 - 2.2. Door dit podium heeft iedereen een goed zicht vanuit de kerkzaal op wat er vooraan gebeurt.
3. De kerkzaal is voorzien van verschillende technische hulpmiddelen:
 - 3.1. Beamer en scherm of projectiewand
 - 3.2. Goede geluidsinstallatie
 - 3.3. Opname mogelijkheden voor beeld en geluid en het vastleggen op DVD
 - 3.4. Er is internet aanwezig
4. De Kerkzaal heeft:
 - 4.1. Een goede akoustiek
 - 4.2. Een adequate verwarming
 - 4.2.1. Wellicht is vloerverwarming een goede manier van verwarmen
 - 4.3. Goede lichtinval en een goede verlichting:
 - 4.3.1. Goede verduistering
 - 4.3.2. Algemene verlichting
 - 4.3.3. Sfeerverlichting
 - 4.3.4. Spotverlichting
 - 4.4. Een afdoende ventilatiesysteem
5. De Kerkzaal heeft een aantal kenmerken:
 - 5.1. Ruimtelijk/Open
 - 5.2. Licht van karakter

- 5.2.1. Lichte kleuren
- 5.2.2. Goede lichtinval
- 5.2.3. 'Licht' meubilair
- 5.3. Sereniteit en sacraliteit
- 5.4. Is uitnodigend
- 5.5. Is inspirerend
- 5.6. Geborgenheid door zijn indeling
- 5.7. Nis voor speciale diensten
 - 5.7.1. Trouwen
 - 5.7.2. Gedachtenishoek
- 6. De kerkzaal heeft:
 - 6.1. Een orgel
 - 6.2. Dit orgel kan deels worden afgedekt door schermen om zijn aanwezigheid te temperen
 - 6.3. Een piano of een eventueel extra orgel voor het begeleiden van kleinere groepen
- 7. Kerkzaal en aangrenzende ruimtes hebben een gelijke vloer zodat zij goed toegankelijk zijn voor iedereen
- 8. De kerkzaal staat differentiatie toe in ruimtelijk gebruik. Hoofddiensten met veel mensen, kleine diensten met weinig mensen liefst in eenzelfde (basis)ruimte.
- 9. Als de ruimte flexibel van omvang wordt, laten we dan erg letten op de eenheid. Zowel in de grootste omvang als in de kleinste omvang vormt de kerkzaal een eenheid.

Diverse andere ruimtes

- 1. Centrale hal
 - 1.1. Gastvrij
 - 1.2. 'Veilige' garderobe
- 2. Goed uitgeruste keuken
 - 2.1. Primair: koffie, thee, frisdrank, soep en een broodmaaltijd
 - 2.2. Secundair: kookmogelijkheden; frituur
 - 2.3. Goede afwasmogelijkheden (professioneel)
 - 2.4. Voldoende opbergruimte voor servies etc.
- 3. Ontmoetingsruimte
 - 3.1. Prettige warme functionele ruimte met goede aandacht voor:
 - 3.1.1. Akoestiek
 - 3.1.1.1. Tijdens het koffiedrinken
 - 3.1.1.2. Repeteren met koren
 - 3.1.1.3. Uitvoeringen van diverse stukken
 - 3.1.2. Uitstraling
 - 3.1.3. Aansluiting met terras of tuin dmv openslaande deuren
 - 3.2. Flexibel gebruik
 - 3.2.1. Groter en kleiner maken met wanden
 - 3.3. Beamer en scherm
 - 3.4. Geluidsinstallatie
 - 3.5. Verlichting
 - 3.5.1. Sfeer
 - 3.5.2. Basis verlichting
 - 3.5.3. Spots
 - 3.5.4. Goede verduistering

4. Kindernevendienstruimtes
 - 4.1. Voldoende ruimte voor kindernevendienst – minstens drie groepen in verband met noodzakelijke leeftijdsdifferentiatie. (bijv. 4-7; 8 -10, 11-13 jaar).
 - 4.2. Groepsgrootte +/- 15-20 kinderen
 5. Kerkenraadkamer/ Consistorie
 6. Jeugdkerk/Catechese ruimte
 7. Oppasruimte
 8. Toiletgroepen voldoende voor grote groepen
 9. Kerkelijk bureau met archief ruimte
 10. Jeugdhonk
 11. Pastoresteam ruimte
 - 11.1. Een gezamenlijke werkruimte hoort bij een 'team'.
 - 11.2. Een gezamenlijke werkruimte zal regelmatig onderlinge ontmoeting tot gevolg hebben.
 - 11.3. Bovendien is er dan binnen de gemeente een duidelijk aanwijsbare plaats waar (vrijwel) altijd pastorale werkkraft present is.
 - 11.4. Geen aparte werkkamer voor elke predikant, wél een flexibele werkplek
 - 11.5. Ruimte voor een bibliotheek
 - 11.6. Goede vergaderruimte
 - 11.7. Een kleine gespreksruimte voor ca. (max.) 4 personen die gezellig aandoet
 12. Stiltecentrum / gedachtenisruimte voor overledenen. Een open / toegankelijke stilte ruimte.
- N.B. Goede technische voorzieningen voor alle vergaderruimtes.

Extern

1. Fietsenstalling voor 100-200 fietsen
2. Zoveel mogelijk parkeerplaatsen
3. Duidelijke parkeerinstructies
4. Schuur voor tuingereedschap

BEREKENING GEWENSTE VLOEROPPERVLAKTES

Benodigde ruimte volgens het PvE voor het kerkgebouw PGE.			
1 kerkdienst 500 personen			
Omschrijving	aantal ruimtes	m2 BVO/ruimte	totaal m2 BVO
Kerkzaal voor 500 personen, incl. podium	1,00	800,00	800,00
Centrale hal (hoofdingang) met garderobe	1,00	100,00	100,00
Toiletgroep voor dames en heren, bij hoofdingang	1,00	10,00	10,00
Consistorie (ook voor doop, trouw en rouwdiensten/ ruimte voor de predikanten / ontvangstruimte	1,00	50,00	50,00
Kindemevendienst	3,00	35,00	105,00 *
Oppasdienst	1,00	35,00	35,00 *
Jeugdhonk	1,00	50,00	50,00
Ontmoetingsruimte, voor max.200 personen	1,00	210,00	210,00 *
Keuken met berging	1,00	35,00	35,00
DVD opnameruimte, + kopieermachine	1,00	25,00	25,00
Toiletgroep dames, heren en invaliden	1,00	25,00	25,00
Verkeersruimtes (gangen etc.)	1,00	50,00	50,00
Achteringang met garderobe	1,00	25,00	25,00
Stiltecentrum ook van buitenaf bereikbaar	1,00	15,00	15,00
Kerkelijk bureau	1,00	25,00	25,00
totaal benodigd aantal m2 BVO volgens het PvE			1560,00 m2
* = deze ruimtes dienen d.m.v. schuifwanden gecombineerd te kunnen worden om een ontmoetingsruimte voor een grotere groep te kunnen creëren.			
BVO= Bruto vloer oppervlak (inclusief wanden etc.)			
Op het buitenterrein dient nog een fietsenberging te komen met een berging voor tuingereedschap.			

Benodigde ruimte volgens het PvE voor het kerkgebouw PGE.			
2 kerkdiensten van elk 300 personen			
Omschrijving	aantal ruimtes	m2 BVO/ruimte	totaal m2 BVO
Kerkzaal voor 300 personen, incl. podium	1,00	480,00	480,00
Centrale hal (hoofdingang) met garderobe	1,00	100,00	100,00
Toiletgroep voor dames en heren, bij hoofdingang	1,00	10,00	10,00
Consistorie (ook voor doop, trouw en rouwdiensten/ ruimte voor de predikanten / ontvangstruimte	1,00	50,00	50,00
Kindernevendienst	3,00	25,00	75,00 *
Oppasdienst	1,00	35,00	35,00 *
Jeugdhonk	1,00	50,00	50,00
Ontmoetingsruimte, voor max.140 personen	1,00	140,00	140,00 *
Keuken met berging	1,00	35,00	35,00
DVD opnameruimte, + kopieermachine	1,00	25,00	25,00
Toiletgroep dames, heren en invaliden	1,00	25,00	25,00
Verkeersruimtes (gangen etc.)	1,00	50,00	50,00
Achteringang met garderobe	1,00	25,00	25,00
Stiltecentrum ook van buitenaf bereikbaar	1,00	15,00	15,00
Kerkelijk bureau	1,00	25,00	25,00
totaal benodigd aantal m2 BVO volgens het PvE			1140,00 m2
* = deze ruimtes dienen d.m.v. schuifwanden gecombineerd te kunnen worden om een ontmoetingsruimte voor een grotere groep te kunnen creëren.			
BVO= Bruto vloer oppervlak (inclusief wanden etc.)			
Op het buitenterrein dient nog een fietsenberging te komen met een berging voor tuingereedschap.			

BENODIGDE RUIMTE VOLGENS PVE VOOR HET KERKGEBOUW PGE.

Ruimte gebruik door de week

De ruimtes voor de kindernevendienst (3) en de oppasruimte moeten door middel van schuifwanden zijn om te vormen tot 2 of 3 vergaderruimten van het gewenste formaat.

De ontmoetingsruimte zo mogelijk ~~door middel van schuifwanden~~ te koppelen met de ruimtes voor de kindernevendienst en de oppasruimte.

Uit de inventarisatie in de wijken blijkt dat er geen bijzondere/extra ruimtes hoeven te worden gecreëerd voor activiteiten die in de wijken plaatsvinden. Deze activiteiten zijn in detail in Bijlage 1 nog eens na te lezen.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

1. De commissie kiest voor het model van open heiligheid ~~en niet voor het communiomodel. Ook het inrichten van de kerk als een multifunctionele ruimte gaat de commissie te ver.~~
2. ~~De commissie ziet 1 zondagse viering in het centrale vierplaats als een belangrijk element voor de eenwording binnen de PGE.~~
3. De commissie is van mening dat de kerkzaal daarom een capaciteit moet hebben van 500 mensen met name voor hoogtijdagen zoals Kerst en Pasen. Dat de kerkzaal ingericht is voor 350 mensen op normale zondagen lijkt de commissie een juist aantal.
4. Kiest de AK voor een kleinere zaal met een capaciteit van 350 mensen dan zullen er twee diensten per zondag moeten worden gehouden om plaats te bieden aan het aantal bezoekers.
5. De verdere inrichting van de gebouwen is in kaart gebracht en de belangrijkste ruimte zal daarbij de ontmoetingsruimte zijn waar de gemeenteleden op de zondag elkaar kunnen ontmoeten. Bijzondere aandacht zal moeten worden gegeven aan de inrichting en aankleding van deze ruimte.
6. De Vredeskerk kan zonder een ingrijpende verbouwing niet voldoen aan het programma van eisen en wensen. Zowel de kerkzaal als de verdere gebouwen zijn te klein. Daarnaast is het verschil in vloerhoogte van de kerkzaal en de bijgebouwen een serieus probleem dat aangepakt zal moeten worden.

De commissie komt met de volgende aanbevelingen:

1. De bouwcommissie stelt voor dat de Algemene Kerkenraad een opvolger van deze commissie instelt die met het programma van eisen en wensen verder gaat. Deze nieuwe commissie moet als taak krijgen om te onderzoeken of de Vredeskerk dusdanig kan worden verbouwd dat zij kan dienen als centrale vierplaats voor de PGE. De leden van deze commissie zullen een vakkundige insteek moeten hebben ~~om de vele vragen die de huidige bouwcommissie heeft, te kunnen beantwoorden.~~ De nieuwe commissie zal vakkundige derden moeten inschakelen om antwoorden te kunnen krijgen op de vragen, hierbij moet worden bedacht aan:

- Een architect
- Bouwtechnici
- Experts op het gebied van wet en regelgeving rondom stedelijk monumenten

In Bijlage 2 is een mogelijke aanpak geschetst door Johan Bolt, een van onze leden met bouwervaring.

2. De commissie stelt verder voor om overleg met gemeente Enschede te starten rondom de verbouwing van de Vredeskerk ~~en het vinden van voldoende parkeergelegenheid bij de kerk.~~
3. De commissie stelt voor om de kerkrentmeesters te vragen een maximaal budget voor de verbouwing aan te geven om realistisch te kunnen begroten.
4. Overleg te starten met het uitvaartcentrum aan de Varvixsingel. ~~Zowel de PGE als het uitvaartcentrum zouden elkaar kunnen helpen bij het vinden van passende oplossingen op allerlei terreinen, zoals parkeren, ruimtes etc.~~

BIJLAGE 1:

INVENTARISATIE ACTIVITEITEN WIJKGEMEENTEN

Dag		Apostel Thomas Kerk			
	Wie	WAAR	Hoeveel	Hoevaak	
Maandag	ochtend	Volwassencatachese	Lokaal C	10	Maandelijks
	ochtend				
	ochtend				
	middag	Vorming en toerusting	Ontmoetingsruimte	10	Maandelijks
	middag				
	middag				
	avond	Pastoraatgroep	Lokaal C	20	Maandelijks
	avond				
Dinsdag	ochtend	P.C.O.B. (Protestants Christelijke Ouderen Bond)	Lokaal C	15	Maandelijks
	middag	De Zonnebloem	Ontmoetingsruimte	30	Maandelijks
	avond	Soli Deo Gloria Harmonie	Lokalen A + C en Eudokiakapel en Ontmoetingsruimte	45	Wekelijks
	avond	Cursus Theologische Vorming voor Gemeenteleden	Lokalen A + C	20	Wekelijks
	avond	DVD opname	DVD opname ruimte	2	Wekelijks
	avond				
	avond				
Woensdag	ochtend	Koffiegroep	Ontmoetingsruimte	10	Wekelijks
	ochtend	Classis moderamen	Lokaal C	6	Maandelijks
	ochtend	Exoduskring	Lokaal C	10	Maandelijks
	middag	Zilveren Draad	Lokaal A	25	2x per Maand
	middag				
	avond	Moderamen ATK	Lokaal C	5	Maandelijks
	avond	Tekencursus	Lokaal A	12	Wekelijks
	avond	E.C.O.K. (Oratorium Koor)	Kerk of Eudokiakapel en Ontmoetingsruimte	75	Wekelijks
	avond	Catechese 12 - 17 jaar	Lokaal C	4	2x per Maand
Donderdag	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	avond	Cantorij	Lokaal A	20	Wekelijks
	avond	Kerkenraad	Lokaal C	20	Maandelijks
	avond	Kring van Spiritualiteit	Ontmoetingsruimte	10	Maandelijks
	avond				
Vrijdag	ochtend				
	middag				
	middag				
	avond				
	avond				
	avond				
Zaterdag	ochtend				
	middag				
	avond				
Zondag	ochtend	Kerkdienst	Kerkzaal en Ontmoetingsruimte (kerkzaal 320 plaatsen)	100	Wekelijks
	ochtend	Dominee en dienstdoende ambtsdragers en leiding			
	ochtend	kindernevendienst	Consistorie	7	Wekelijks
	ochtend	Kindernevendienst	Lokaal B	5	Wekelijks
	ochtend	Kinderoppas	Lokaal C	2	Wekelijks
	ochtend	Jeugdkerk	Jeugdhonk	15	Maandelijks
	ochtend	DVD opname	DVD opname ruimte	2	Wekelijks
	middag				
	middag				
	avond				
	avond				
Wisselende dagen		Diaconie	Lokaal C	5	Maandelijks
Wisselende dagen		Commissie Eredienst	Lokaal C	5	Maandelijks
Wisselende dagen		DVD opnameploeg	DVD opname ruimte	6	2x per Jaar
Wisselende dagen		CNV belastingaangifte hulp	Eudokiakapel	20	Jaarlijks
Wisselende dagen		Diverse concerten van koren	Kerkzaal en Ontmoetingsruimte	200	Meerdere keren per jaar

Dag		Detakerk			
		Wie	WAAR	Hoeveel	Hoevaak
Maandag	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	middag				
	middag				
	avond	Sursum Corda (koor)	grote zaal	± 40	wekelijks
	avond				
Dinsdag	ochtend				
	middag				
	avond	cantorij	grote zaal	±30	wekelijks
	avond	vrouwenvereniging	grote zaal	±20	maandelijks
	avond	moderamen verg.	kleine zaal	20	maandelijks
	avond	Job verg.	kleine zaal	±20	wekelijks
	avond	ouderen soos	grote zaal	±20	2x per maand
	avond	Tellers	kleine zaal	±10	wekelijks
Woensdag	ochtend	predikantenoverleg	kleine zaal	5	wekelijks
	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	middag				
	avond	wisselende verg.	wisselend	10 tot 20	wisselend
	avond				
	avond				
	avond				
Donderdag	ochtend				
	ochtend				
	middag	Yoga	grote zaal	20	wekelijks
	avond	kerkenraad	kleine zaal	10	maandelijks
	avond	alg. kerkenraad	kleine zaal	15	3 x per jaar
	avond	diaconieverg.	kleine zaal	15	maandelijks
	avond	Hosanna (koor)	grote zaal	40	wekelijks
Vrijdag	ochtend				
	middag	barbecue	hele kerk	100	jaarlijks
	middag	kerkbalans	grote zaal	20 (?)	jaarlijks
	avond	ouderen avondmaal	grote zaal	40	2x per jaar
	avond	vrouwenbond	kleine zaal	30	2x per jaar
	avond	kerstmaaltijd	grote zaal	50	jaarlijks
Zaterdag	ochtend				
	middag				
	avond				
Zondag	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag	classisvergadering	?	?	1x per jaar
	middag	orgelconcerten	kerkzaal	wisselend	2x per jaar
	avond				
	avond				
Wisselende dagen		liturgiecommissie	wisselend	10	maandelijks
Wisselende dagen		vorming en toerusting	wisselend	wisselend	maandelijks

Dag		Kapel Lonneker			
		Wie	WAAR	Hoeveel	Hoe vaak
Maandag	ochtend	vrouwenkoor	Heerdstee	12	wekelijks
	ochtend	kerkenraad	Heerdstee	12	maandelijks
	ochtend	muziekles	Heerdstee	10	wekelijks
	middag	kunstroute			jaarlijks
	middag				
	middag				
	avond				
Dinsdag	ochtend	senioren	Heerdstee	25	wekelijks
	middag	beheercie.	Heerdstee	12	kwartaal
	avond				
	avond				
	avond				
	avond				
	avond				
Woensdag	ochtend	vr. groep	Heerdstee	30	tweeweke.
	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	middag				
	avond				
	avond				
Donderdag	ochtend	gespr jong	Heerdstee	12	
	ochtend	bazar	Heerdstee	veel	2 jaarlijks
	middag	tuincie	Heerdstee	8	wekelijks
	avond				
	avond				
	avond				
	avond	ouderl.ber.	Heerdstee	6	maandelijks
Vrijdag	ochtend	de Ruit	Heerdstee	25	wekelijks
	middag	bazar	Heerdstee	veel	2 jaarlijks
	middag				
	avond	mod. AK	Heerdstee	7-dec	maandelijks
	avond				
Zaterdag	ochtend	klussendag		15	kwartaal
	middag	bazar		veel	2jaarlijks
	avond	rondleiding	bijbeltuin		in overleg
Zondag	ochtend	dienst	kapel	70-80	wekelijks
	ochtend	concert	kapel		maandelijks
	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag	kunstroute			jaarlijks
	avond				
avond					

Dag		Opstandingskerk			
		Wie	WAAR	Hoeveel	Hoe vaak
Maandag	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	middag				
	middag				
	avond				
	avond				
Dinsdag	ochtend	inloopochtend corvee en tuinonderhoud			
	middag				
	avond	zangvereniging Hallelujah			
	avond				
	avond				
	avond				
	avond				
	avond				
Woensdag	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag	ontmoeting senioren			maandelijks
	middag				
	avond	vluchtelingenwerk	zaal B		
	avond				
	avond				
Donderdag	ochtend	inloopochtend corvee en tuinonderhoud			
	ochtend				
	middag				
	avond				
	avond				
	avond				
	avond	Reformatische Studentenkring			10x pj
	avond				
Vrijdag	ochtend				
	middag				
	middag				
	avond				
	avond				
	avond				
Zaterdag	ochtend				
	middag				
	avond				
Zondag	ochtend	eredienst	kerkzaal	100 a 150	wekelijks
	ochtend	Acts Revival	consistorie	?	wekelijks
	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag	Church			
	middag				
	avond	Inloophuis	ontmoetingsr.	20 a 25	wekelijks
	avond	ZOMIAC	kerkzaal	varieert	4 a 5 x jaar

Dag		Verrijzeniskerk			
		Wie	WAAR	Hoeveel	Hoe vaak
Maandag	ochtend	inburgeringscursus IVIO	kerkzaal	15	wekelijks
	ochtend	inburgeringscursus IVIO	achterzaal	10	wekelijks
	ochtend	st. kamichli opvang ouderen	koffieruimte	20	wekelijks
	middag	inburgeringscursus IVIO	achterzaal	10	wekelijks
	middag	st. kamichli opvang ouderen	koffieruimte	20	wekelijks
	middag	seniorenmiddag S	kerkzaal	24	
	avond	svo mandolinegroep	kerkzaal	12	wekelijks
	avond	vrouwen open venster S	achterzaal	16	
Dinsdag	ochtend	vrouwengroep Zuid	koffieruimte	20	
	middag	groep preekvoorbereiding	koffieruimte	8	wekelijks
	avond	the Petra Singers	kerkzaal	24	wekelijks
	avond	the Petra Singers	koffieruimte	24	wekelijks
	avond	verg. kerkenraad	achterzaal	15	
	avond	verg. leiding KND	achterzaal	8	
	avond	verg. centrale diakonie	achterzaal	12	
	avond	verg. Jeugdraad S	't Honk	10	
Woensdag	ochtend	st. kamichli opvang ouderen	koffieruimte	20	wekelijks
	ochtend				
	ochtend				
	middag	inburgeringscursus IVIO	achterzaal	8	wekelijks
	middag	vrouwengroep Boswinkel	achterzaal	10	
	avond	stedelijk koor enschede	koffieruimte	60	wekelijks
	avond	verg. sted. Groep KiA	achterzaal	13	
	avond				
Donderdag	ochtend	inloop koffieochtend S	koffieruimte	25	
	ochtend	inburgeringscursus IVIO	achterzaal	10	wekelijks
	middag	zangles dhr. Stachowiak	kerkzaal	2	wekelijks
	avond				
	avond				
	avond				
	avond	Sted. Werkgroep eredienst	achterzaal	8	
	Vrijdag	ochtend	st. kamichli opvang ouderen	koffieruimte	20
Zaterdag	middag				
	middag				
	avond	de Twirrezangers	kerkzaal	20	
	avond				
	avond				
Zaterdag	ochtend				
	middag				
Zondag	avond	Schalmjojo's S	't Honk	15	
	ochtend	Jeugdkerk	't Honk	15	maandelijks
	ochtend	Kindernevendienst			wekelijks
	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	middag				
	avond	Zing In S	kerkzaal	50	
	avond	Tupperware S	't Honk	15	

Dag		Vredeskerk			
		Wie	WAAR	Hoeveel	Hoevaak
Maandag	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	middag				
	middag				
	avond	Koor Chantons Vr.k.	Grote zaal	30	wekelijks
	avond	GIDS groep	Kleine zaal	10	maandelijks
Dinsdag	ochtend	Onderhoudsgroep		12	wekelijks
	middag	Enschede voor vrede	Kleine zaal	7	maandelijks
	avond				
	avond				
	avond				
	avond				
Woensdag	ochtend				
	ochtend				
	ochtend				
	middag	Ouderenmiddag	Grote zaal	40	maandelijks
	middag				
	avond	Koor ECOC	Grote zaal	70	wekelijks
	avond				
	avond				
	avond				
Donderdag	ochtend				
	ochtend				
	middag				
	avond	Koor Laus Deo	Grote zaal	70	wekelijks
	avond				
	avond				
	avond				
Vrijdag	ochtend				
	middag				
	middag				
	avond				
	avond				
	avond				
Zaterdag	ochtend				
	middag				
	avond				
Zondag	ochtend	Kindernevendienst	Kleine zaal		wekelijks
	ochtend	Oppasdienst			wekelijks
	ochtend	Jeugd	Torenkamer		2x per maand

BIJLAGE 2:

MOGELIJKE AANPAK VERVOLGCOMMISSIE

Een PvE&W is een woordelijke vertaling van standpunten, gedachten en meningen. Weinig mensen kunnen zich hiervan een beeld vormen. Alleen daarom al is het van belang dat dit PvE ruimtelijk wordt vertaald in een schetsontwerp (SO); een eerste praatprent. Natuurlijk is er een spanningsveld van wat in het PvE&W staat en vertaald is in het SO; het is daarom ook een interactief proces om een optimaal resultaat te krijgen.

Pas als het SO klaar is, kan m.i. een eerste opzet voor investeringskosten worden gemaakt (waaronder de bouwkosten). Ook kan dan contacten worden gezocht met derden, voor draagvlak en medewerking.

Hanteer daarbij de volgende fase (ook in de besluitvorming)

1. Definitie - Schetsontwerp
2. Voorlopig Ontwerp
3. Definitief Ontwerp
4. Bouwvoorbereiding
5. Uitvoering
6. Nazorg

Mijn aanbeveling daarom zijn:

- Zie rapport onder punt 1. van aanbevelingen.
- Selectiecriteria op te laten stellen voor architect door vervolgcommissie.
- Verzoek om een startbudget beschikbaar te stellen om verplichtingen aan te gaan jegens architect (deelopdracht SO), fase 1 .
- De aanbevelingen 2/4 in het rapport op te schorten tot na vaststelling deze fase.

Als fase 1. SO is afgerond en geaccordeerd weet iedereen wat het plan globaal inhoudt, hoe het zich verhoudt tot het PvE, wat het kost, etc. Bovendien kan dan heel concreet worden onderzocht wat de consequenties zijn en welke impact het heeft (ruimtelijk, financieel, intern, enzovoort).